

УДК 316.323.82:316.485.2(477:100)
DOI: 10.36273/2076-9555.2019.11(280).15-20

Микола Сенченко,
директор Книжкової палати України, професор,
e-mail: director@ukrbook.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7445-5185>

Концепція "керованого хаосу" — нова форма колонізації

У статті розглянуто концепцію "керованого хаосу" як нову форму колонізації, що має на меті перетворення низки країн на сировинний придаток "обраних" держав чи спільнот. При цьому реалізуються нерівноправні, грабіжницькі відносини товарообміну й захоплення власності "колоній".

Обґрунтовано погляд, що технології "керованого хаосу" — це новий неконтрольований міжнародними організаціями вид зброї масового ураження, ефективний інструмент світопроектної боротьби.

Розглянуто умови становлення, методологічні основи й завдання концепції "керованого хаосу". Зокрема, до них належать скорочення чисельності "зайвого" населення; послаблення чи руйнування національних держав із переходом управління ними до рук транснаціональних корпорацій і банків, злочинних синдикатів і наднаціональних організацій. Використання концепції "керованого хаосу" в економіці й політиці передбачає організацію хаосу й дестабілізацію економічного та соціального життя країн — жертв агресії.

Особливу увагу приділено завданню руйнування суб'єктності розвитку. Проведено аналіз застосування технологій "керованого хаосу" в зниженні суб'єктності розвитку України, оскільки поставлений багатьма фахівцями діагноз стану нашої країни, нездатної впродовж понад чверть століття перейти на новий курс позитивного економічного зростання, — безсуб'єктність розвитку.

Використання технологій "керованого хаосу" суперечить міжнародним нормам щодо невтручання у внутрішні справи держав. Ці аргументи дають підстави для порушення питання про організацію міжнародного контролю у цій сфері із залученням експертів провідних країн світу.

Ключові слова: "керований хаос", озброєння, технології руйнування, управління, лібералізм, демократія, колонізація

Постановка проблеми. Сьогодні Україна наполегливо шукає шляхи виходу з глибокої кризи, що охопила політичне, економічне, соціальне й духовне життя. Новий курс віддзеркалюють заклики уряду активніше проводити реформи, боротися з корупцією, змінювати ментальність. Утім, значних успіхів немає, і річ, насправді, не у війні, якою влада намагається маскувати всі свої негаразди, а у глибших причинах.

Для докорінної зміни ситуації потрібні нові високі гуманітарні технології, а також проекти формування й організації стратегічних суб'єктів українського розвитку, що становить суть виклику інтелектуальним силам країни. У пропонованій статті порушено проблему аналізу технологій руйнування суб'єктності розвитку, що, на наш погляд, були ефективно застосовані в Україні як засоби організаційної війни (ОВ). Розгляд цього питання важливий для деталізації технологій руйнування суб'єктності й наслідків їх застосування з метою визначення стратегії нейтралізації дестабілізаційного впливу.

Сподіваємося, що ця стаття буде корисна тим, хто спробує зупинити процеси руйнування суб'єктності розвитку країни та налагодити становлення суб'єктності інноваційного розвитку. Чи зможе Україна перестати бути жертвою організаційної війни? Сьогодні це головне питання, що визначає наше майбутнє.

Мета дослідження — розглянути концепцію "керованого хаосу", її методологічні засади, завдання й технологію застосування в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Хаос — прадавня гуманітарна категорія міфології та філософії, яку в XIX ст. доповнило природничо-

наукове розуміння статистичного (теплого) хаосу, а в XX ст. — динамічного хаосу в детермінованих системах і когнітивного хаосу в теорії складності. Кожен еволюційний процес є низкою змін протилежних станів — порядку та хаосу, сполучених фазами переходу до хаосу (загибелі структури) й виходу з хаосу (самоорганізації). Зростання наукового інтересу до проблеми хаосу відбулося під впливом праці І. Пригожина та І. Стенгерс "Порядок з хаосу. Новий діалог людини з природою" [1], опублікованій на Заході 1979 р. У книзі, що репрезентує фундаментальні філософські ідеї на підґрунті фізики та хімії, хаос розглянуто як наслідок динамічної нестійкості складних систем. Поняття складності стало центральним в теорії хаосу, згідно з якою хаос становить не лише руйнівну силу, а й джерело розвитку.

Парадигму "динамічного хаосу" згодом було перенесено й на аналіз суспільства, яке трансформується. Інтерпретація хаосу як системної структуризації нелінійних змін і бифуркацій дає змогу виявляти парадокси соціального розвитку. Цей підхід потребує не лише формалізованого уявлення, а й відповідного методологічного забезпечення, оскільки може використовуватись як для соціального розвитку, так і для руйнування та геополітичних маніпуляцій.

Застосування концепції "керованого хаосу" в економіці та політиці. Наприкінці XX ст. увиразнилися контури процесів, орієнтованих на формування "нового світового ладу". Основними ідеологами й учасниками цього проекту стали Римський клуб, мозкові центри на кшталт корпорації "РЕНД", Інституту Санта-Фе, Тавістокського університету тощо [2].

Загальні принципи, розроблені їхніми співробітниками, конкретизовано в роботах Міжнародного валютного фонду, Всесвітнього банку, Світової організації торгівлі та інших.

Фактично без оголошення було розпочато світову війну наступного покоління — організаційну, основними об'єктами якої є національна економіка та соціальна сфера країни-жертви, а головним інструментом — технологія "керованого хаосу".

Новий вид організаційної зброї докладно описав один з її розробників і експертів С. Манн, особисто причетний до розпалювання вогнищ "керованого хаосу" в багатьох державах світу (зокрема і в СРСР). Він наголошує на потребі "посилення експлуатації критичності" й "створення хаосу" як засобів забезпечення національних інтересів США [3].

На думку С. Манна, до ефективних інструментів "створення хаосу" в країні — жертві агресії належать:

- сприяння ліберальній демократії;
- упровадження та підтримання ринкових реформ;
- підвищення життєвих стандартів і збагачення еліти держави-мішені;
- руйнування системи традиційних цінностей та ідеології, нав'язування західної моделі життя [4].

Ці засади успішно реалізуються на колишньому радянському просторі у процесі постперебудовних змін, апогеєм яких є "кольорові революції". Програма дає змогу сформувати специфічне середовище розслабленого національного духу держави й деформованих національно-культурних традицій, в якому комфортно почуваються різноманітні екстремістські рухи.

Деідеологізація, ідейний плюралізм, переоцінка цінностей, стрімке зростання матеріальних запитів, передусім еліти, втрата керованості економікою, беззаконня "демократичних", нібито самостійних, рухів — усе це складники оргзброї, спрямованої на демонтаж національних держав, традиційних культур і цивілізацій. За планами агресорів, їх місце має посісти цілковито нове суспільство, що складається з людей зі стертою історичною пам'яттю.

Основу організаційної війни становить перебудова масової свідомості й світогляду за допомогою жорсткої дії сучасних засобів маніпуляцій духовною сферою людини із застосуванням інформаційних і соціально-культурних технологій. Це — світова інформаційно-психологічна війна, що має на меті руйнування культури солідарності, широке впровадження культу грошей і соціал-дарвіністських стереотипів в уявлення про людину та суспільство, зниження здатності населення до опору, самоорганізації та розвитку.

Технології "керованого хаосу" — це новий неконтрольований нині міжнародними організаціями вид зброї масового ураження для встановлення світового ладу в інтересах країни-агресора, потужний інструмент світопроектної боротьби.

Аналіз наслідків дії організаційної зброї дає змогу виокремити два основні завдання новітніх колонізаторів.

По-перше, це скорочення чисельності населення, що заважає "архітекторам" нового світоладу. Неолі-

беральні реформи, сексуальна революція, пропаганда гедонізму й споживацтва, індивідуалізм призводять до демографічної катастрофи, знижуючи народжуваність. Соціал-дарвінізм і байдужість до чужих проблем позбавляють людей волі до життя й спричиняють зростання смертності. Формування величезного соціального дна з жебраків і безпритульних породжує ненаситний механізм "евтаназії", через що ці категорії людей швидко вмирають, а "дно" втягує в себе нові контингенти.

По-друге, завдання послаблення чи руйнування національних держав, з перехопленням управління транснаціональними корпораціями та банками, міжнародними злочинними синдикатами, наднаціональними органами та організаціями, підконтрольними ініціаторам ОБ. Реалізація цього завдання поєднує "м'які форми керованого хаосу" з військовими агресіями та революціями (Афганістан, Югославія, Ірак, Лівія, Сирія, Україна). Зрештою, руйнівні процеси мають призвести до концентрації у руках агресорів контролю над фінансовими, військовими й інформаційними ресурсами країн-жертв.

Аргументом на користь поширення зазначеної тенденції слугують результати досліджень сучасних аналітиків, котрі свідчать, що зростання економіки провідних держав відбувається не через розвиток виробництва, а внаслідок перерозподілу світових ресурсів між сильними й слабкими країнами. Цього досягають за допомогою дестабілізації національної держави (зазвичай після затягування в боргову пастку), приватизації підприємств і скуповування всіх видів ресурсів [5].

Уряд країни-мішені під тиском міжнародних фінансових інститутів перетворюється на слухняний інструмент глобалізації й проводить грабіжницьку приватизацію, скорочує витрати на соціальні потреби, розвиток науки та культури, організовує потоки масово нелегальної міграції робочої сили, яка є цілковито безправною й ладна працювати за копійки. За оцінками експертів, нині кількість українських трудових мігрантів становить від трьох до п'яти мільйонів осіб.

Результатом виконання стратегічного плану агресорів є руйнування суб'єктності розвитку країн, що потрапили під вплив технологій "керованого хаосу". Фактично це прихована форма знищення конкурентів у найперспективніших економічних галузях, як-от високі технології. Сьогодні прибутки в ІТ-сфері значно вищі, ніж у сировинній та енергетичній, і найближчими роками ця розбіжність лише зростатиме.

У центрі уваги пропонованої статті насамперед перебуває завдання руйнування суб'єктності розвитку, оскільки діагноз нашої країни, неспроможної впродовж понад чверть століття досягти позитивної динаміки в економіці, — саме безсуб'єктність розвитку [6].

Ця хвороба певною мірою вразила більшість основних учасників процесу реформації (владні структури, громадські й політичні організації, соціальні інститути). Її головні симптоми: блокування рефлексії; неспроможність адекватно сприйняти та оцінити поточну ситуацію, самовизначитися й самоіденти-

фікуватися; відсутність виражених "проривних" ідей і готовності їх реалізувати завдяки злагодженій взаємодії з іншими суб'єктами. Зазначені симптоми притаманні курсу нинішньої української влади, що доволі точно фіксують аналітики:

1. Українська держава не є чітко вираженим суб'єктом управління та розвитку, оскільки уряд неспроможний сформулювати ефективну стратегію, котру розуміє та сприймає населення, щоб забезпечити гідні умови життя та дотримання основних конституційних прав громадян.

2. Суттєву роль в управлінні всіма сферами економіки та громадського життя відіграють олігархи, корумповані чиновники, кримінал й інші асоціальні елементи.

3. Дрібний "середній клас" розпорошений, атрофований, дезорганізований, відірваний від управління країною.

4. Політичні партії та рухи зазвичай мають бутфорський характер, громадські (неполітичні) утворення слабо організовані та практично не впливають на суспільні процеси.

5. Громадяни України здебільшого соціально пасивні, мають проблеми із самоідентифікацією (державною, етнічною, сімейною тощо).

Щоб успішно лікувати головну хворобу України — безсуб'єктність, слід розібратися в механізмах руйнування суб'єктності, одним з яких є технологія "керованого хаосу".

Методологічні основи технології "керованого хаосу". Останніми десятиліттями в науці відбуваються принципові зміни, пов'язані зі становленням постнеокласичного етапу її розвитку. Традиційне уявлення про управління, що сформувалося в контексті класичної науки, обмежено парадигмою "суб'єкт — об'єкт". Цей тип зв'язків також становить методологічну основу побудови кібернетики. Принципова обмеженість зазначеного підходу в теорії управління виразно виявляється у процесі моделювання соціальних систем. Зокрема, конфліктні взаємодії, алгоритми спілкування, соціальні й психологічні феномени, поведінка об'єкта суттєво залежать від відносин із дослідниками, "моделі ситуації, яку будував об'єкт", мети об'єкта й дослідника.

Перехід від парадигми "суб'єкт — об'єкт" до парадигми "суб'єкт — суб'єкт" продукує нові уявлення про управління; формуються рефлексивне, інформаційне управління та управління активними системами тощо. Поле рефлексії розширює управління над діяльністю, що має враховувати співвідношення знань про об'єкт не лише з особливостями засобів і операцій діяльності, а й з ціннісно-цільовими структурами. До того ж розв'язується завдання осмислення ціннісно-цільових орієнтацій суб'єкта наукової діяльності в його співвідношенні з соціальними цілями та пріоритетами.

Таке розуміння припускає введення в контекст наукових досліджень "полісуб'єктного середовища", на тлі якого вони проводяться. Основною для теорії управління стає парадигма "суб'єкт — полісуб'єктне

середовище", і під управлінням розуміють не жорстку детермінацію систем, а "м'які форми управління" — створення умов для їх розвитку. У структурах, що саморозвиваються, наявна система онтології, котра сполучає різні механізми соціальних дій: управління, організацію, моделювання, медіацію, підтримку, стимулювання та інші.

Парадигму "суб'єкт — полісуб'єктне середовище" використовують не лише для управління розвитком соціальних систем, а й для їх руйнування та зниження здатності до розвитку. Яскравим прикладом слугує концепція "керованого хаосу", що ґрунтується на сучасних наукових уявленнях.

Технологія "керованого хаосу" в руйнуванні суб'єктності розвитку України. Сьогодні визначено й досліджено механізми виникнення в нашій державі "безсуб'єктності" та руйнування державності за допомогою засобів "керованого хаосу", до яких належать:

— перехоплення ініціатив наддержавного управління реформами вітчизняної економіки шляхом використання західних моделей, що не відповідають українським реаліям;

— сировинне спрямування виробництва;

— сприяння розгортанню корупції в системі державного управління;

— втручання в організаційну систему фінансово-промислових угруповань і кримінальних структур;

— заангажованість окремих лідерів української владної системи з метою використання для керування країною "ззовні";

— нав'язування ліберального імперативу "невтручання" держави в соціальне будівництво як гаранта невідворотності демократичних перетворень тощо.

Проведений аналіз дав змогу створити ескіз узагальненої схеми концепції "керованого хаосу":

1. Попередня підготовка до організації "керованого хаосу", переважно в умовах гострих політичних і економічних криз (приватизація ЗМІ, призначення головними редакторами телеканалів агентів впливу).

2. Організація "керованого хаосу".

3. Формування нової організованості для зовнішньої керованості.

4. Часткова втрата зовнішньої керованості.

5. Антикризова самоорганізація або подальша хаотизація.

Розглянемо приклади технологій реалізації "концепції керованого хаосу" в Україні з 1990-х рр. до теперішнього часу.

Підготовчий етап організації "керованого хаосу". Створення мережі агентів впливу для розгортання процесів хаотизації та наступного перехоплення керування. Підготовка команди "хлопчиків Сороса", здебільшого зі студентів і випускників місцевих закладів вищої освіти, організація їх стажування в американських університетах коштом грантів ("грантожери"). Майбутні агенти впливу здобувають знання з економічного аналізу підприємств і галузей народного господарства з метою їх майбутньої приватизації та купівлі транснаціональними корпораціями. "Хлопчики

Сороса" спочатку викладають у провідних університетах, згодом дістають посади в уряді, частина з них стає олігархами.

Важливо, щоб ці люди були небагатими, розумними, цинічними, меркантильними й космополітичними. Вони не повинні любити свою країну. Вони не повинні жаліти свою країну. Вони не повинні охороняти свій народ і допомагати йому. Такі слова, як "совість", "патріотизм", "допомога" мають бути викреслені з їхнього лексикону. Одні мають любити себе й свої омріяні обійстя та яхти, інші — свої безумні ідеї й майбутні Нобелівські премії. "Хлопчики Сороса" мають бути догматично віддані ідеї "роздержавлення економіки", "вільного ринку", а також слухняно виконувати накази заокеанських порадників і міжнародних фінансових організацій. Водночас масова пропаганда ліберальних принципів у мас-медіа допомагає створювати підґрунтя для грабіжницьких реформ.

Підготовчий етап забезпечує формування кадрового резерву "владної еліти", готової до руйнування суб'єктності розвитку власної країни.

Організація "керованого хаосу" в Україні. Механізми руйнування суб'єктності розвитку через організацію "керованого хаосу" розглянемо в контексті їх впливу на параметри простої моделі суб'єктів інноваційного розвитку. Не претендуючи на повноту, наведемо приклади конкретних дій, спрямованих на руйнування базових якостей суб'єктності розвитку (цілеспрямованість, рефлексія, комунікативність, свобода впливу на події в країні, здатність до розвитку).

Нейтралізація цілеспрямованості розвитку:

- руйнування системи управління країною, що формувалася впродовж десятиліть, передусім внаслідок постійної реорганізації міністерств (об'єднання, ліквідація, часті зміни міністрів), використання кадрового резерву з "хлопчиків Сороса" та їх лобіювання;

- поширення корупції, яку зазвичай спричиняють демократична влада та олігархічна власність, упровадження культу грошей;

- бюрократизація державної системи;

- усунення наукової спільноти від управління країною (жодного академіка, представника українських наукових шкіл чи університетів у владі немає);

- актуалізація системи міфів: "ринок автоматично все врегулює", "адміністративно-командна система — це зло", "західні товари кращі за вітчизняні".

Блокування рефлексії:

- масовий експорт культурних організацій (освітніх, як, наприклад, "Лайфспринг"; релігійних, наприклад, секти хабадівців, адвентистів, саснтологів та інших);

- експорт політичних технологій "блокування рефлексії" у виборчі кампанії;

- перетворення ЗМІ на суб'єктів ринкової економіки;

- насадження примітивної масової культури тощо.

Руйнування комунікативних зв'язків:

- індивідуалізація через неолібералізм, атомізація суспільства;

- руйнування зв'язків найближчого соціального оточення (через культові організації, зниження якості життя у більшій частині населення);

- руйнування транспортних магістралей усередині держави та між країнами;

- розпалювання міжетнічних і міжконфесійних суперечностей (активізація влади й попереднього парламенту в напрямі створення "помісної церкви");

- надмірне розшарування суспільства на багатих і бідних (формування комунікативних бар'єрів);

- блокування протидії розриву зв'язків між поколіннями тощо.

Обмеження свободи впливу на події:

- широке впровадження маніпулятивних технологій у виборчі кампанії (відомі факти приходу до влади партій, що фактично не мають програми);

- нав'язування неоліберальної ідеології та, як наслідок, — індивідуалізму й "атомізації" суспільства;

- насадження культу грошей і системи примітивних цінностей (технологія руйнування концепції буття, що її запропонував З. Бжезинський);

- згортання незалежних ЗМІ;

- стимулювання процесів поширення корупції та криміналізації суспільства;

- обмеження можливостей розвитку;

- руйнування підвалин науки та освіти, зокрема системи професійного навчання;

- організація заходів із деіндустріалізації країни: приватизація за демпінговими цінами призвела до банкрутства багатьох підприємств, у тому числі стратегічних, які надалі або ледь животіли, або остаточно зникли з ринку, вивільняючи місце транснаціональним корпораціям;

- блокування контролю за вивезенням капіталу з країни;

- залучення до грабіжницького варіанта кредитного диктату з боку міжнародних фінансових систем;

- блокування протидії імпортній залежності в життєво важливих сферах;

- заклики уряду країни до її модернізації й переведення на інноваційний шлях розвитку без розроблення адекватних стратегій реалізації цього завдання та формування суб'єктів їх виконання;

- блокування активної участі суспільства в розвитку держави тощо.

Як наслідок системної дії на базові основи суб'єктності в Україні було сформовано безсуб'єктність розвитку, передусім інноваційного.

Формування нової організованості для зовнішньої керованості. Після виконання основних завдань з організації "керованого хаосу", формування безсуб'єктності управління й розвитку було створено сприятливі умови для залучення "ручної владної еліти" та розроблення нової схеми зовнішнього керування.

Наведемо приклади технологій роботи з владною елітою:

- активне використання та лобіювання заздалегідь підготовлених і заангажованих представників владної еліти;

— монополізація влади корумпованими чиновниками;

— встановлення контролю над владною елітою (моніторинг закордонних рахунків, фінансових чи економічних порушень тощо);

— активне масове залучення представників олігархату до міжнародних громадських структур (Ротарі Клуб, Фонд Маршалла, Орден Святого Станіслава та інші).

Водночас триває активна робота з маніпулювання суспільною думкою, насадження примітивної масової культури, загострення мовного питання, блокування законопроектів, покликаних регулювати інформаційну сферу, відбувається послідовна руйнація систем науки та освіти, часткова втрата зовнішньої керованості.

Ситуація "керованого хаосу", сприяючи формуванню високого рівня корупції, водночас створює передумови для посилення позиції владної еліти, яка прагне до розширення повноважень та автономії. На зазначені процеси впливають такі чинники:

— усвідомлення владною елітою власної самодостатності;

— концентрація можновладців на власних проблемах на тлі дестабілізаційних процесів у країні;

— заклопотаність збереженням особистих матеріальних активів;

— послаблення та абстрагованість на інші проблеми у сфері зовнішнього управління;

— загроза світової фінансово-економічної кризи.

Як наслідок, зростає самостійність владної еліти, що в зовнішній політиці має такі форми вияву: орієнтація на багатополарний світ; жорстка позиція в "газовій війні"; розширення складу партнерів в економічній і військовій сферах тощо.

Антикризова самоорганізація або подальша колонізація? Світова фінансово-економічна криза й перманентні військові конфлікти певною мірою відволікають увагу Заходу від України, що сприяє створенню сприятливої ситуації для відновлення суб'єктності розвитку. У нашій державі є шанс вирватися з "обіймів" стратегів "керованого хаосу". Проте чи зможемо їм скористатися та стати одним із лідерів інноваційного розвитку? Якщо ні, то на Україну чекає доля сировинного придатка, фактично статус колонії, реальна втрата суверенітету.

Особливості використання технології "керованого хаосу" в окремих країнах. Специфіка застосування концепції "керованого хаосу" в Україні пов'язана з процесами розпалювання націоналізму, що значно підвищує ефективність стратегії руйнування суб'єктності розвитку порівняно з Росією.

Особливості використання технології "керованого хаосу" в Косово полягали у зіткненні на невеликій території великих проектів та інтересів, а також суб'єктів, які за ними стояли (проект "Велика Албанія", ісламський проект, мафіозний проект наркотрафіку, терористичний, військово-енергетичний проекти) [24].

В Іраку, Афганістані, Югославії, Грузії й інших країнах також була певна специфіка перебігу зазначених процесів, проте результат скрізь однаковий — руйнування суб'єктності розвитку.

Чому система національної безпеки України адекватно не реагувала на застосування технології "керованого хаосу"? Безпеку розуміємо як стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства й держави від внутрішніх і зовнішніх загроз.

Потрібно ухвалити закон, що регламентує нову стратегію підтримання безпеки соціальних систем, оскільки попередня, сформована ще в середині минулого століття, не відповідає викликам і загрозам сучасного суспільства. Зокрема, її основні засади було сфокусовано в таких неявних настановах:

— авторитарність підходу до проблем безпеки, домінанта самодостатності держави під час їх розв'язання;

— спрямованість на дистанціювання особи, суспільства й держави, ігнорування механізмів суб'єктоутворення;

— орієнтованість на статичність інтересів особи, суспільства й держави;

— "окопна логіка", фокусування уваги на стані захищеності від загроз, а не на здатності адекватно діяти в умовах, що динамічно змінюються.

Наведені настанови поєднуються з ігноруванням проблем безпеки: гармонії соціально-політичної та економічної організації з традиціями української цивілізації; легітимності влади й ідентифікації громадян; системи національних проєктів; інноваційного розвитку. Також нівелюється стратегічне значення соціальних систем як базового критерію безпеки суспільства.

Ці настанови залишають поза полем уваги системи національної безпеки головний чинник виживання країни в нинішніх умовах — здатність до розвитку. Очевидний архаїзм наведених принципів актуалізує завдання з формування сучасного методологічного базису національної безпеки України.

Потрібно розробити й впроваджувати в життя "Стратегію національної безпеки до 2030 року", що має бути орієнтована на кореляцію проблем безпеки й розвитку. Важливо, щоб процес реалізації стратегічних завдань був забезпечений реальними планами й відповідальними суб'єктами їх виконання.

Цей документ має давати можливість адекватно реагувати на бурхливі зміни сучасного світу, що кинули виклик концепціям безпеки соціально-економічних систем, сформованим у ХХ ст. Зміни насамперед пов'язані з розвитком постіндустріального суспільства, процесами глобалізації, зниженням ролі держав і зростанням впливу "прихованих" суб'єктів соціального управління. Зазначені трансформації в ХХІ ст. стають фундаментальними, а отже й здатність систем до змін має бути сильнішою та масштабнішою. З позицій суб'єктно-орієнтованого підходу питання безпеки слід розглядати в нерозривному зв'язку з проблемами розвитку.

Підтримання національної безпеки — це забезпечення здатності громадян, суспільства й держави до

спільного соціального відтворення та розвитку в умовах середовища, що динамічно змінюється, а також захищеність стратегічних національних проєктів, спрямованих на цивілізаційний поступ країни.

Висновки. Останніми десятиліттями дедалі частіше доводиться констатувати динамічне формування безсуб'єктності розвитку в різних країнах світу (Чилі, Росія, Югославія, Україна, Грузія, Афганістан, Ірак та інші). Причини її виникнення в кожному випадку мають певну специфіку, проте об'єднувачими є спільні риси, притаманні концепції "керованого хаосу". Її використання зумовлено тим, що під егідою "демократії" еліти наполегливо вибудовують світ на власний розсуд, не гребуючи для досягнення своїх цілей удаватися до впровадження в "неслухняних нездорілих" країнах і регіонах дестабілізаційного режиму.

Організатори (користувачі) "керованого хаосу" мають на меті два основних завдання: перехопити управління в державі та блокувати її потенційну й реальну здатність до розвитку, передусім інноваційного.

Концепція "керованого хаосу" — це фактично нова форма колоніальної політики, перетворення низки країн на сировинний придаток "обраних" держав чи спільнот, під час якої реалізуються нерівноправні, грабіжницькі стосунки товарообміну й загарбання власності "колоній". Зрештою, результатом застосування концепції "керованого хаосу" є організація безсуб'єктності в країні чи регіоні, на які спрямовано агресію.

Негативні наслідки від застосування "м'якої" зброї за масштабами цілком відповідають уявленням про дію зброї масового ураження. Використання технології "керованого хаосу" суперечить чинним світовим нормам про невтручання у внутрішні справи держав і слугує підставою для порушення питання про організацію міжнародного контролю у сфері інформаційної безпеки із залученням експертів провідних країн світу. Зокрема, Китай і Росія, що останніми десятиліттями набули значного досвіду в цій галузі, могли б стати ініціаторами міжнародного правового регулювання застосування технології "керованого хаосу".

Список використаної літератури

1. Пригожин И. Порядок из хаоса: новый диалог человека с природой / И. Пригожин, И. Стенгерс. — Москва : Прогресс, 1986. — 432 с.
2. Сенченко М. Мозкові центри країн світу / М. І. Сенченко, О. М. Сенченко, В. Г. Гастинщиков. — Київ : Персонал, 2016. — 278 с.
3. Mann S. R. Chaos theory and strategic thought / Steven R. Mann // Parameters. — 1992. — Vol. 22. — P. 54—68.
4. Сенченко О. Інформаційно-мережеві війни: теорія, моделі, алгоритми / О. М. Сенченко. — Київ : КІТ, 2017. — 348 с.
5. Сенченко М. Біла книга України, або Вашингтонський консенсус в дії: наслідки екон. реформ 1991—2001 / [авт.-упоряд.: Ю. І. Збітнев, М. І. Сенченко]. — Київ : Княгиня Ольга, 2003. — 249 с.
6. Сенченко Н. Судьба Украины в мире управляемого хаоса / Н. И. Сенченко. — Киев : Лира-К, 2018. — 208 с.

Mykola Senchenko

The concept of managed chaos is a new form of colonization

The article considers the concept of managed chaos as a new form of colonization, which involves the transformation of a number of countries into a raw material appendage of "selected" states or communities. At the same time unequal, predatory relationships of commodity exchange and seizure of property of "colonies" are realized.

It is proved that managed chaos technologies is a new type of weapons of mass destruction, an uncontrolled by international organization, is an effective tool and an effective means of struggle throughout the world.

The conditions of formation, methodological foundations and tasks of the concept of managed chaos are considered. In particular, they include population decline, which is not interested in organizers of the new world power; the weakening or destruction of nation-states with the transition of their management to the hands of transnational corporations and banks, criminal syndicates, supranational organizations. The application of the concept of managed chaos in economics and politics aims to transform the chaos of the economic and social life of countries that are victims of aggression.

Particular attention is paid to the task of destroying the subjectivity of development. The analysis of the use of managed chaos technologies in the destruction of the subjectivity of the development of Ukraine has been carried out, since many experts have been diagnosed with the state of our country, which has been unable to move to a new course of positive economic growth for more than a quarter of a century.

The application of managed chaos technology is contrary to international norms for non-interference in the internal affairs of states. These arguments give rise provide grounds for raising the question of organizing international control in this area with the involvement of experts from leading countries in the world.

Keywords: managed chaos, organizational weapons, destruction technologies, governance, liberalism, democracy, colonization

References

1. Prigozhin I., Stengers I. (1986). *Poryadok iz haosa: novyj dialog cheloveka s prirodoj*. Moskva: Progress.
2. Senchenko M. I., Senchenko O. M., Gastinshikov V. G. (2016). *Mozkovi centri krayin svitu*. Kyiv: Personal.
3. Mann S. R. (1992). Chaos theory and strategic thought. *Parameters*, 22, pp. 54—68.
4. Senchenko O. (2017). *Informacijno-merezhevi vijni: teoriya, modeli, algoritmi*. Kyiv: KIT.
5. Senchenko M. I., Zbitnyev Yu. I. (2003). *Bila kniga Ukrayini, abo Vashingtonskij konsensus v diyi: naslidki ekon. reform 1991—2001*. Kyiv: Knyaginya Olga.
6. Senchenko N. (2018). *Sudba Ukrainy v mire upravlyaemogo haosa*. Kiev: Lira-K.

Надійшла до редакції 1 листопада 2019 року